

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti

doc. dr. sc. Borna Abramović, dipl. ing.

PRISTOJBE ZA
ŽELJEZNIČKU INFRASTRUKTURU

Zagreb, 2016.

Struktura izlaganja

Pravna osnova

Direktiva 2012/34/EU

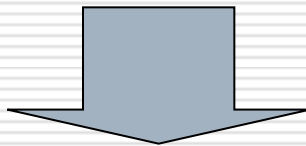
Uredba (EU) 2015/909

Pogled u naše dvorište

Zaključna razmatranja

Uvod

- Liberalizirani pristup željezničkoj infrastrukturi
- Uređeni odnos između infrastrukturnog upravitelja i željezničkog operatera
- Zakon o željeznici
- Zakon o regulaciji tržišta željezničkih usluga
- Upravitelj infrastrukture i željeznički operateri

pristojba za željezničku infrastrukturu

Pristojba naspram Naknada

- propisan iznos koji se plaća za kakav posao ili uslugu
- protuvrijednost koja se dobije za što oštećeno, neispravno, izgubljeno ili zamijenjeno

Misao

Ljub' si, rode, jezik iznad svega,
U njem živi, umiri za njega!

Rodu o jeziku
Petar Preradović

Pravna osnova

Direktive i uredbe Europske unije

- Prvi željeznički paket

2001/12/EC, 2001/13/EC i 2001/16/EC

- Drugi željeznički paket

2004/49/EC, 2004/50/EC, 2004/51/EC i 2004/881/EC

- Treći željeznički paket

2004/47, 2004/48, 2004/49 i 2004/50

- Četvrti željeznički paket (?)

2012/34 (preinačena), 2015/909

Direktiva 2001/14/EC

“Direktiva o rasplatu i održavanju infrastrukture,
naplati i sigurnosti i certifikaciji sigurnosti”

“... svaki operater mora pristojno poslati
korisnicima operateru koštao signale.”

min. iznosa i trošak
dozvoljena uporaba marži

Direktiva 2012/34/EU

„Direktiva o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora (preinačena)”

„Poticanje **optimalnog** korištenja željezničke infrastrukture dovest će do **smanjenja troškova prijevoza u društvu.**”

„Programi **ubiranja** pristojbi trebaju **željezničkim prijevoznicima** pružati **jasne i dosljedne tržišne pokazatelje** koji ih trebaju **usmjeriti** na donošenje **razumnih odluka.**”

Direktiva 2012/34/EU (2)

Načela za određivanje pristojbi

„... pristojbe za **minimalni pristupni paket** i za **pristup infrastrukturi koja povezuje uslužne objekte** određuju se na razini troška koji je **stvarno nastao zbog pružanja željezničke usluge.**”

„**Pristojbe za korištenje infrastrukture** iz stavka 3. mogu uključivati pristojbu koja odražava **manjak kapaciteta na određenom dijelu** infrastrukture za **vrijeme zakrčenosti.**”

Direktiva 2012/34/EU (3)

Iznimke od načela za određivanje pristojbi

„Radi **potpunog povrata troškova koji su nastali** upravitelju infrastrukture, država članica može, **ako to tržište može podnijeti**, naplaćivati **marže** na temelju načela učinkovitosti, transparentnosti i nediskriminacije, pritom jamčeći optimalnu tržišno natjecanje segmenata tržišta željezničkih usluga. Sustav ubiranja pristojbi mora **voditi računa o povećanju produktivnosti** koju ostvare željeznički prijevoznici.”

Direktiva 2012/34/EU (4)

„Iznos pristojbi, međutim, **ne isključuje korištenje infrastrukture od strane segmenata tržišta koji mogu platiti barem trošak koji nastaje izravno kao rezultat pružanja željezničke usluge plus stopu povrata koju tržište može podnijeti.**”

„U slučaju budućih **ulagačkih projekata** ili određenih ulagačkih projekata koji su dovršeni nakon 1988., upravitelj infrastrukture **može odrediti ili nastaviti određivati veće pristojbe na temelju dugoročnih troškova...**”

Uredba (EU) 2015/909

„o načinima izračuna troška koji je izravno nastao kao posljedica obavljanja željezničke usluge”

Ovom se Uredbom utvrđuju načini izračuna troškova izravno nastalih kao posljedica obavljanja željezničke usluge za potrebe utvrđivanja naknada za minimalni pristupni paket i za pristup infrastrukturi kojom se povezuju uslužni objekti iz članka 31. stavka 3. Direktive 2012/34/EU.

Definicija direktnog troška

znači trošak koji je izravno nastao kao posljedica obavljanja željezničke usluge

„direktni trošak po jedinici” znači direktni trošak po vlak-kilometru, vozilo-kilometru, bruto tonskom kilometru vlaka ili kombinacija tih troškova

Dozvoljene su dvije metodologije utvrđivanja direktnog troška!

Uredba (EU) 2015/909 (3)

„Upravitelj infrastrukture izračunava prosječne direktne troškove po jedinici za cijelu mrežu **dijeljenjem direktnih troškova na razini cijele mreže s ukupnim brojem prognoziranih ili stvarno ostvarenih vozilo-kilometara, vlak-kilometara ili bruto tonskih kilometara.**”

Uredba (EU) 2015/909 (4)

„Odstupajući od članka 3. stavka 1. i prve rečenice članka 5. stavka 1. upravitelj infrastrukture može **izračunati jedinične direktne troškove s pomoću ekonometrijskog ili inženjerskog modeliranja troškova potkrijepljenog pouzdanim dokazima**, uz uvjet da može dokazati regulatornom tijelu da direktni troškovi po jedinici uključuju samo direktne

13.6.2015. L 148/21 Službeni list
Europske unije HR troškove nastale kao posljedica obavljanja željezničke usluge, a posebice da ne uključuju nijedan od troškova iz članka 4.”

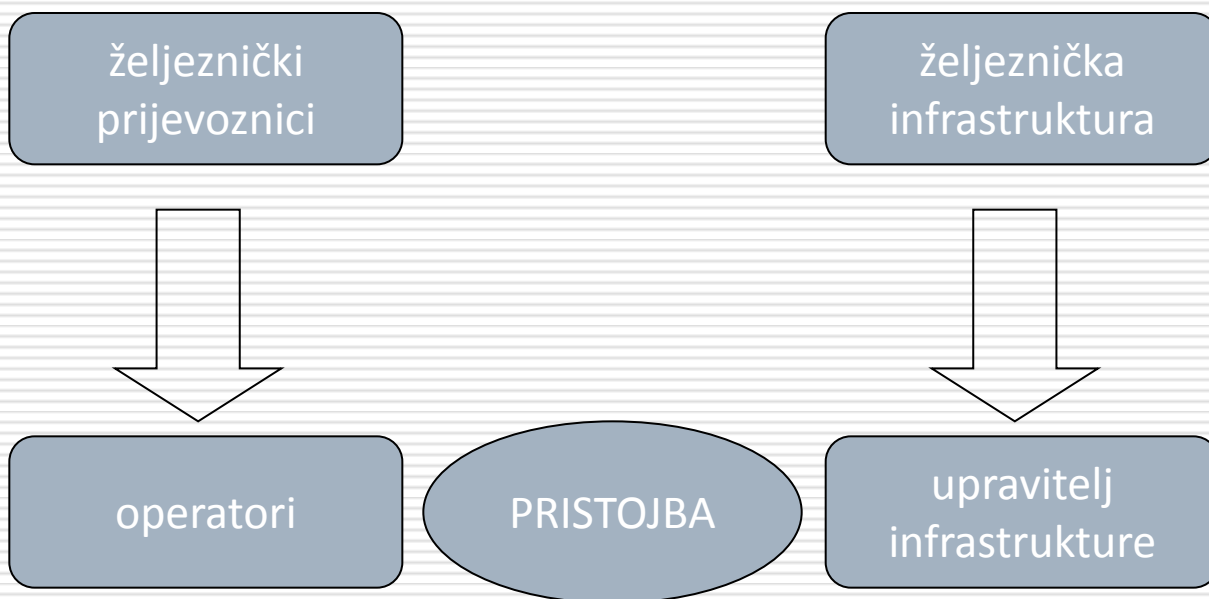
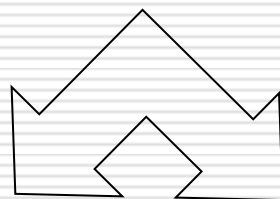
Hrvatska

Pogled u naše dvorište

Zakon o željeznici

Hrvatski sabor 17. srpnja 2003.

načelo razdvajanja

Zakon o železnici (2)

- 123/03 (31.07.2003.)
 - 194/03 (10.12.2003.)
 - 30/04 (09.03.2004.)
 - 79/07 (30.07.2007.)
 - 75/09 (30.06.2009.)
 - 94/13 (22.07.2013.)
 - 148/13 (11.12.2013.)
 - Nastavlja se ...
-

Zakon o željeznici (3)

Izvješće o mreži (IoM) sadrži:

„... **načela** određivanja naknada i **formule** izračuna cijene usluga ...”

„... **Visina** naknade za **minimalni pristupni paket usluga** određuje se na **osnovi izravnih troškova** za **održavanje željezničke infrastrukture** i **upravljanje prometom** na željezničkoj infrastrukturi.”

Izvješće o mreži (04.11.2015.)

6. Naknade

6.3. Cijene

6.3.1. Minimalni pristupni paket

Naknada za minimalni pristupni paket usluga izračunava se prema sljedećoj formuli:

$$C = (((T + d_m + d_n) \cdot \sum(L \cdot I) \cdot C_{vlkm}) + (I_{el} \cdot C_{el})) \cdot K$$

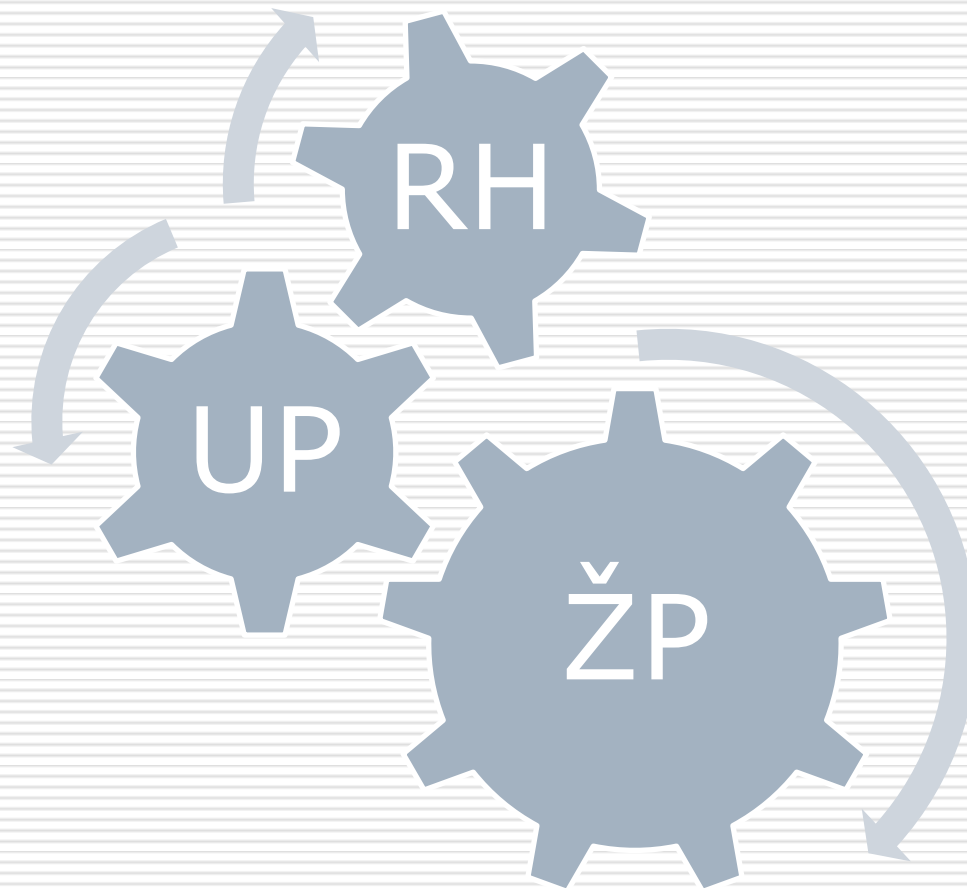
Gdje je:

- C** – naknada za minimalni pristupni paket
- T** – ekvivalent trase vlaka
- d_m** – dodatak za masu vlaka
- d_n^m** – dodatak za korištenje nagibne tehnike
- L** – parametar linije
- I** – duljina trase vlaka (km)
- C_{vlkm}** – osnovna cijena (kn/vlkm)
- I_{el}** – duljina trase vlaka sa električnom vučom (km)
- C_{el}^{el}** – dodatak na cijenu vlkm trase vlaka sa električnom vučom (kn/vlkm)
- K** – koeficijent korekcije cijene

Dionici

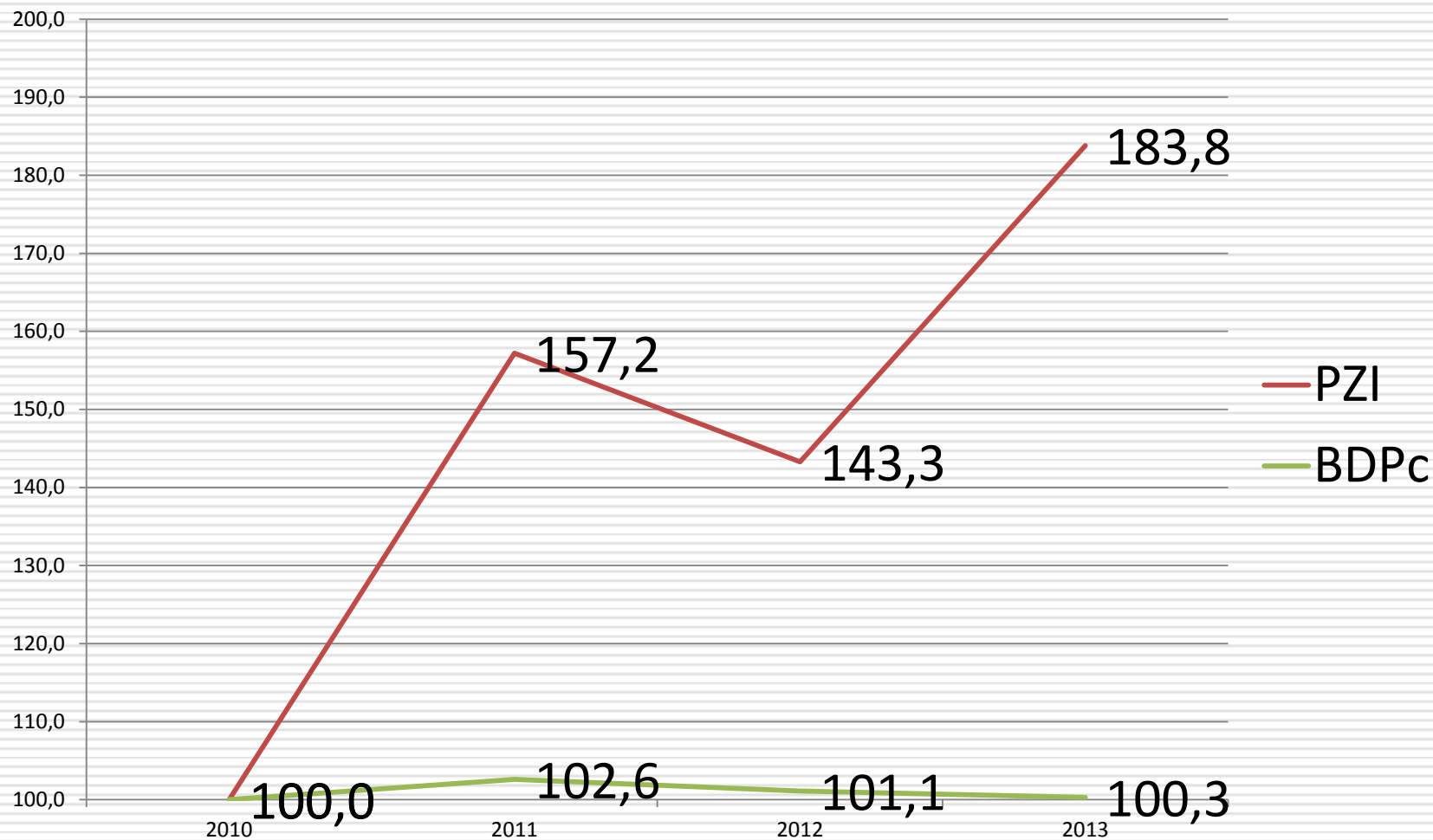
CCW

CW

Tko pokreće dionike?

Pristojba naspram BDPc

Izvor: autor prilagođeno prema IRG-rail i HNB

Zaključna razmatranja

- razdvajanje prijevoznika od infrastrukture
 - konstrukcija modela pristojbi
 - jednostavnost
 - transparentnost
 - nepristranost
 - ovisnost o troškovima – DOKAZIVA!
 - načela izračuna pristojbi
 - formule izračuna pristojbi
-

Zaključna razmatranja (2)

- korisnicima ponuditi programsko rješenje za izračun pristojbi za željezničku infrastrukturu
 - stalno praćenje troškova, prihoda, tehničkih i tehnoloških parametara
 - daljnje istraživanje – *vrijeme stalno teče*
-

Zaključna razmatranja (3)

- povećanje korištenja željezničke infrastrukture!

"Tko hoće nađe **način**,
tko neće nađe *izgovor*."

Stephen Dolley Jr.

borna.abramovic@fpz.hr

**HVALA
NA
PAŽNJI!**

